

Beantwoording vragen Begroting 2025

2025-01	PvdA-GL	Bladzijde 14 Deltaweg	Bij de risico's wordt gewezen op onder andere wijziging in wet- en regelgeving. Heeft GS-signalen die wijzen op specifieke verandering(en)? Zo ja, waaraan moeten wij dan denken?	Voor het project Deltaweg hebben wij op dit moment geen signalen van relevante wijzigingen van wet- en regelgeving.
2025-02	PvdA-GL	Bladzijde 17 Zanddijk	Bij de risico's wordt niet gesproken over duurder worden de materialen en/of een tekort aan personeel. Blijven die binnen marge van 15%? Of zijn dit wel degelijk risico's bij de Zanddijk?	Er wordt hier gesproken over de 3 belangrijkste risico's tijdens de huidige fase. Het risico van duurder wordende materialen en/of een tekort aan personeel hoort daar in deze fase niet bij.
2025-03	VVD	Bladzijde 17 Zanddijk bezwaren op bestemmingsplan/omgevingsplan en vergunningen	Welke maatregelen worden genomen die binnen het huidige bestemmingsplan al te realiseren zijn?	De Zanddijk BV onderzoekt de mogelijkheden om delen van de scope al binnen de bestaande bestemmingen en eigendomsgrenzen uit te kunnen voeren.
2025-04	PvdA-GL	Bladzijde 21 Speerpunten Woonplaats Zeeland	Onder milieu staat "permanente verbetering luchtkwaliteit." Wordt hierbij vanaf nu ook specifieke aandacht besteed aan effecten houtstook? Waarom wel/niet?	Wij besteden aandacht aan voorlichting en bewustwording van de gevolgen van houtstook. Tegelijkertijd is het zo dat gemeenten bevoegd zijn voor het opleggen van eventuele maatregelen rond houtstook.
2025-05	PvdA-GL	Bladzijde 21 Onderwerp: Stikstof - Gebiedsprogramma	Het gebiedsprogramma wordt in 2025 verder uitgerold met maatregelen voor stikstofreductie en natuurherstel. Welke projecten krijgen prioriteit, en hoe wordt de voortgang gemonitord?	Wij gaan aan de slag met de koplopersmaatregelen waar we van het Rijk geld voor hebben gekregen (€ 7,3 miljoen). De maatregelen worden op diverse manieren gemonitord, zoals op de effecten op de doelen voor natuur, stikstof, water en klimaat. Maar ook op voortgang. Binnen de gebiedenaanpak zetten we in op diverse maatregelen waar juist energie vanuit het gebied op zit. Dit is per gebied verschillend. Ook deze maatregelen wordt gemonitord voor voortgang en bijdrage aan doelen en het gebiedsproces.
2025-06	PVDA-GL	Bladzijde 22 Toerisme recreatie: bestemming in balans. Zeeuwse vrijetijdssector	'Door Toerisme meer te spreiden verlagen we de druk op natuur en landschap.' Denkt de gedeputeerde hierbij ook aan een maximaal aantal overnachtingen per gebied per seizoen om zo echt te spreken over spreiding en niet uitbreiding?	Het maximeren van aantal overnachtingen per gebied voor bestaande logiesaccommodaties per seizoen is niet mogelijk, gezien dat marktingrijpen zou impliceren. Het in ontwikkeling zijnde Zeeuws brede afwegingskader logiesaccommodaties heeft als doel bij te dragen aan betere spreiding van toerisme en recreatie over Zeeland. In dit traject wordt met de partners bekeken welke afspraken en instrumenten mogelijk en wenselijk zijn.

Beantwoording vragen Begroting 2025

2025-07	PvdA-GL	Bladzijde 22 Onderwerp: Luchtvervuiling - Monitoring van luchtkwaliteit	Hoe wordt de luchtkwaliteit in Zeeland in 2025 verder gemeten, en welke concrete stappen neemt u om de luchtvervuiling door verkeer en industrie terug te dringen?	Luchtkwaliteit wordt gemeten en gemodelleerd door het RIVM. Wij hebben daarnaast zelf in Sluiskil een meetstation. Een overzicht van meetstations en resultaten van metingen staan op de website luchtmeetnet.nl . Daarnaast meten we de luchtkwaliteit (fijnstof) gemeten met sensoren. Wij werken aan het terugdringen van luchtverontreiniging door verkeer en industrie via het Schone Lucht Akkoord (SLA). Dit betreft o.a. verschoning van verkeer en vervoer zoals wagenpark en walstroom.
2025-08	D66	Bladzijde 23, 26 en 33 Werken met de omgevingswet	De toelichting bij 'werken met de omgevingswet' vinden we summier voor een begroting van € 367.000 op een post die er al een jaar is. Waarom wordt er zoveel geld uitgetrokken voor het werken met de omgevingswet?	In het verleden zijn er interbestuurlijke afspraken gemaakt over het ambitieniveau voor het digitaal stelsel omgevingswet bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit ambitieniveau is nog niet gehaald. Om de doelstellingen van de Omgevingswet richting de burger te behalen is doorontwikkeling noodzakelijk. Deze noodzakelijke kosten worden door alle betrokken overheden gedeeld. Er is daarbij voortdurende aandacht voor het gewenste ambitieniveau in relatie tot de beschikbare middelen. Ruim de helft van de begroting is hiervoor gereserveerd. De overige kosten zijn gereserveerd voor de beheerkosten van benodigde software, evaluatie van de samenwerking met de ketenpartners in Zeeland, de inhuur van expertise en het opleiden van de organisatie voor het werken onder de Omgevingswet.
2025-09	PvdA-GL	Bladzijde 24 Onderwerp: Ruimtelijke vertaling van opgaven	In 2025 worden afspraken gemaakt over de ruimtelijke inpassing van de energietransitie, wonen en mobiliteit. Wat zijn de belangrijkste uitdagingen die u ziet bij het combineren van deze opgaven, en hoe bewaakt u de balans tussen economische groei en natuurbehoud?	In het algemeen geldt dat de Zeeuwse Omgevingsvisie het provinciale kader is voor de balans tussen alle opgaven in de omgeving. In het Ruimtelijk Voorstel is verkend welke ruimtevragers de komende tijd voor Zeeland van belang zijn én is geconcludeerd dat er te weinig ruimte is om alle ontwikkelingen ruimte te bieden. Dat is de grootste uitdaging voor het Ruimtelijk Arrangement. Welke onderwerpen in het Ruimtelijk Arrangement aan bod komen en welke afspraken daar met het Rijk over worden gemaakt is nu nog niet bekend.
2025-10	PvdA-GL	Bladzijde 24 Onderwerp: Uitrol NOVEX-programma	Het NOVEX-gebied North Sea Port District speelt een sleutelrol in de uitvoering van ruimtelijke strategieën in 2025. Hoe ziet u de samenwerking met het Rijk en de gemeenten om dit programma succesvol uit te voeren?	Het NOVEX gebied North Sea Port District is uniek in die zin dat het een grensoverschrijdend gebied is. Het betreft een samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse gemeenten en provincies, het Nederlandse Rijk, Vlaanderen en het

Beantwoording vragen Begroting 2025

				havenbedrijf. Deze samenwerking is erop gericht om de nationale doelen te verbinden met de regionale doelen en wensen om te komen tot een gebiedsgerichte aanpak. Net als voor het Ruimtelijk Arrangement geldt ook hier dat de Zeeuwse Omgevingsvisie het provinciale kader is voor de balans tussen alle opgaven. De uitwerking hiervan naar de gebiedsopgaven is nog in ontwikkeling.
2025-11	PvdA-GL	Bladzijde 24 Onderwerp: Flexwonen en huisvesting voor buitenlandse werknemers	De begroting van 2025 legt de nadruk op flexwonen en de huisvesting van buitenlandse werknemers. Wat zijn de grootste obstakels bij het realiseren van deze projecten, en hoe denkt u deze op te lossen in de komende jaren?	Flexwonen en de huisvesting van arbeidsmigranten zijn onderdelen van de woonopgave in Zeeland. Voor flexwonen is de opgave opgenomen in de Woondeal, waarin met de gemeenten aantallen zijn afgesproken. Huisvesting van arbeidsmigranten is primair een taak van de gemeenten. Belangrijke knelpunten zijn de locatiekeuze, proceduredtijd en personeelsgebrek bij gemeenten. Voor het oplossen van deze knelpunten zijn gezamenlijke versnellingstafels rond de woondeal ingesteld. Voor tijdelijke personele inzet voorziet de provincie in een regeling voor extra tijdelijke inhuur van expertise.
2025-12	PvdA-GL	Bladzijde 24 Onderwerp: Kwalitatief Woononderzoek 2024	De resultaten van het Kwalitatief Woononderzoek 2024 vormen de basis voor de woonagenda in 2025. Welke demografische trends zijn in dit onderzoek naar voren gekomen, en hoe zullen deze trends de woningbouwplannen beïnvloeden?	De demografische trends zijn onderwerp van de provinciale bevolkings- en huishoudensprognose. Deze wordt benut voor het Kwalitatief Woononderzoek 2024. Het KWOZ is nog niet afgerond. Een belangrijke invloed op de woningbouwplannen is de vergrijzing, de daarmee samenhangende toename van oudere één- en tweepersoonshuishoudens en de daarvoor geschikte woningen.
2025-13	VVD	Bladzijde 24 Woonomgeving	Is dit fysiek ondersteunen met deskundigheid vanuit PZ of middelen voor externe inhuur?	Het betreft middelen voor externe inhuur door gemeenten voor versnelling van woningbouwplannen. Deze middelen zijn door het rijk beschikbaar gesteld.
2025-14	VVD	Bladzijde 25 Bedrijventerreinen	Verduurzamen bedrijventerrein, gaat het dan om de bedrijven die er gevestigd zijn of ook de buitenruimte?	Het gaat om zowel de bedrijven als om de openbare ruimte op het bedrijventerrein.
2025-15	VVD	Bladzijde 25 Leegstaande panden	Kan dit ook leegstaande appartementen boven winkels in Zeeuwse centra betreffen?	Ja
2025-16	PVDA-GL	Bladzijde 26 Effecten op leefomgeving	'We voeren de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie kustvisie uit. Dit omvat de realisering van de vijf aandachtsgebieden'	De versterking van de kust die momenteel nog plaatsvindt, betreft pijlpjnprojecten, dan wel initiatieven die op basis van geldende plannen uitgevoerd kunnen worden. Daartoe is met de huidige aanpassing van de provinciale verordening het

Beantwoording vragen Begroting 2025

			In de provincie zien we alsnog dat de verstening van onze kust doorgaat ondanks de kustvisie wat is de actie die er vanuit GS genomen gaat worden om dit tegen te gaan? En welke hardheidsafspraken gaat de provincie maken met de andere ondertekenaars? En wat kunnen wij van de provincie verwachten als ondertekenaars hier niet aan houden?	Overgangsrecht toe aangepast, waarbij de mogelijkheid om nog nieuw te vestigen of uit te breiden op grond van geldende bestemmingsplannen van voor 7 november 2018 wordt ingeperkt. Wanneer dit niet wordt opgevolgd, zal IBT van toepassing zijn. Wanneer zaken ter discussie staan of afwijken van gemaakte afspraken, worden deze altijd besproken in het daartoe opgerichte Bestuurlijk Overleg Kustvisie, waarin alle overheden, sector, natuurorganisaties en ZLTO samen zitting in hebben.
2025-17	PVDA-GL	Bladzijde 26 Effecten op leefomgeving	Wanneer kunnen wij het document Leidraad Ruimte voor Recreatie en Toerisme verwachten?	De landelijke leidraad Ruimte voor Recreatie en Toerisme van het Centre for Tourism and Hospitality, een landelijk expertisecentrum, is beschikbaar. De Zeeuwse vertaling is voorzien in 2025.
2025-18	VVD	Bladzijde 27 Verbreden Zeeuwse identiteit en imago	Slotzin in de sub-paragraaf. Kunnen er naast behoeften van bestaande en toekomstige gasten ook rekening worden gehouden met behoeften van de verblijfsrecreatieaanbieders?	In de totstandkoming van de toeristische marketingstrategie worden de behoeften van de ondernemers zeker gepeild en meegenomen. Ten aanzien van de toekomstige gasten wordt vooral gedoeld op het inspelen daarvan in de diverse uitingen en campagnes. De uitingen en campagnes zelf komen tot stand mét inbreng van ondernemers, waaronder verblijfsrecreatieaanbieders.
2025-19	D66	Bladzijde 27 Zorgen voor divers aanbod	Over de zin "We inventariseren welke ontwikkelkansen er zijn voor spreiding van het logies- en vrijetijdsaanbod buiten de kustzone." Welke definitie hanteert GS in dit geval als 'kustzone'?	We hanteren hierbij de grenzen vanuit de kustvisie, zoals tevens opgenomen in de kaart van de provinciale verordening: https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz
2025-20	VVD	Bladzijde 28 pdf Milieu Woon- en Werkklimaat	Is het bedrijfsleven ook onderdeel van het begrip maatschappelijke organisatie?	In de tekst is sprake van 'maatschappelijke partners' dat is inderdaad inclusief bedrijfsleven.
2025-21	PVDA-GL	Bladzijde 28 Advies, onderzoek en monitoring wonen	Wordt er na een kwalitatief onderzoek ook kwantitatief onderzoek gedaan of worden het resultaat van het onderzoek doormiddel van Participatie getoetst?	In het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) wordt de omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in beeld gebracht op basis van CBS microdata, WOZ waarden, en marktinformatie. Daarnaast wordt de huishoudenssamenstelling in beeld gebracht, o.a. naar leeftijd, samenstelling en inkomen., voornamelijk op basis van CBS microdata. Voor de verschillende huishoudens is de woonwens in beeld gebracht in het landelijke WOON onderzoek 2021. De demografische prognose en de woonwens van de verschillende typen huishoudens worden gebruikt om de toekomstige

Beantwoording vragen Begroting 2025

				behoefte zowel kwantitatief als kwalitatief in beeld te brengen. Daarbij is bijzondere aandacht voor de relatie tussen wonen en zorg. In het onderzoek participeren de gemeenten, de woningbouwcorporaties, marktpartijen en zorgorganisaties.
2025-22	PvdA-GL	Bladzijde 28 Realisatie woondeal/woonagenda	Waarom wordt er bij mogelijke belemmeringen niet gesproken over het stikstofprobleem? Dit zal toch opgelost moeten worden willen we voldoende ruimte krijgen voor woonvergunningen op diverse plaatsen in Zeeland?	Het is juist dat stikstofuitstoot bij de bouw en gebruik van woningen in delen van Zeeland een belemmering kan zijn.
2025-23	D66	Bladzijde 28 Cofinanciering Rijksregelingen	In 2023 en 2024 is er € 200.000 beschikbaar gesteld voor cofinanciering, hoe is dat geld besteed?	Deze cofinanciering is verbonden aan de gehonoreerde aanvragen van gemeenten voor subsidies voor de rijksregelingen Woningbouw Impuls (WBI) en Volkshuisvestingsfonds (VHF). Deze zijn toegekend aan de gemeenten voor de doelen zoals deze in hun aanvragen voor WBI en VHF zijn opgenomen en afgesproken in de beschikkingen van het Rijk.
2025-24	VVD	Bladzijde 29 ZZS	Wat wordt bedoeld met nieuwe activiteiten met potentieel(p)?	Gedoeld wordt op nieuwe activiteiten van bedrijven die niet eerder zijn vergund en waarmee handelingen met of productie en emissie van potentieel zeer zorgwekkende stoffen zijn gemoeid. Het RIVM houdt een lijst bij van stoffen waarvan het vermoeden bestaat dat zij op de lijst kunnen komen van de zeer zorgwekkende stoffen.
2025-25	PVDA-GL	Bladzijde 31 Betaalbare woningen	De streefwaarden voor dit jaar was 60.8% was de echt behaalde waarden die behaald is? En hoe door welke middelen en acties wil de provincie het doel naar 66.7% halen als dit zie vragen eerder dit jaar de afgelopen drie jaar niet is gelukt?	60.8 % is de streefwaarde voor 2024. Het jaar is nog niet afgelopen, dus dit cijfer is nog voorlopig. Voor het behalen van dit streefcijfer gaat de provincie met gemeenten, corporaties en marktpartijen in gesprek om te zorgen dat dit streefcijfer in de woningbouwplannen gerealiseerd wordt.
2025-26	D66	Bladzijde 29 Permanente verbetering van de luchtkwaliteit	Over de zin "Vermindering van emissies veroorzaakt door de industrie door bij het verlenen van vergunningen minimaal Beste beschikbare technieken (BBT) voor te schrijven." Dit is toch gewoon een wettelijke verplichting? We mogen toch geen vergunningen verlenen met emissies die slechter zijn dan BBT?	Dat klopt. Toepassing van best beschikbare technieken is inderdaad een wettelijke verplichting. Het gestelde onder punt 1 'permanente verbetering van de luchtkwaliteit' moet in samenhang worden gelezen. Want bij toepassing van de BBT technieken is er sprake van een bepaalde bandbreedte. Wij streven er naar dat de onderkant van deze bandbreedte (dus de laagste concentratie) wordt toegepast in de vergunningverlening.

Beantwoording vragen Begroting 2025

2025-27	D66	Bladzijde 29 Permanente verbetering van de luchtkwaliteit	Over de zin "Vergunningverlening onderkant range BBT." hoe verhoudt dit zich met de zin van hierboven? Gaan we als provincie voor vergunningverlening aan de onderkant BBT of gaan we alleen voor BBT? Graag helderheid over deze tegenstrijdigheid.	Zelfde beantwoording als vraag 26.
2025-28	PvdA-GL	Bladzijde 31 Tabel doelindicatoren	Waarom is het doel bij sociale huurwoningen realiseren niet uiteindelijk opgevoerd naar de wettelijk beschreven 30%, maar blijft die steken op 22%?	Er is geen wettelijk omschreven doel van 30%. De streefwaarde voor 2025 en verder is om te komen tot meer dan 22%, hier aangeduid met de wiskundige aanduiding > (groter dan) 22%.
2025-29	PvdA-GL	Bladzijde 31 Sociale huur	De provincie heeft als streefdoel 22% van de woningen sociale huur te maken. Welke acties gaat de provincie hiervoor nemen en waarom is er voor een streefwaarden gekozen onder de 30% dat de norm is?	Het streefdoel is om te komen tot meer dan 22% sociale huur. Om dit te realiseren gaat de provincie met gemeenten, corporaties en marktpartijen in gesprek om te zorgen dat dit streefcijfer in de woningbouwplannen gerealiseerd wordt. Hiervoor heeft de provincie ook sturingsinstrumenten tot haar beschikking, waaronder de verordening.
2025-30	PvdA-GL	Bladzijde 32 Onderwerp: Milieu - Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)	Welke nieuwe maatregelen voorziet u om de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in 2025 te verminderen, en hoe worden bedrijven gecontroleerd om aan de normen te voldoen?	De omgevingsdiensten beoordelen de vermijdings- en reductieplannen (VRP's) van bedrijven en zien toe op uitvoering van daarin vastgelegde maatregelen. Hierover rapporteren zij jaarlijks via de milieumonitor en de jaarrapportages.
2025-31	PvdA-GL	Bladzijde 32 CO2 uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met 55% afgenomen ten opzichte van 1990	De stand in 2023 is niet bekend. Waarom niet? En wat gaat GS hieraan doen? In 2024 staat als streefwaarde 55% reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Hoe kan worden vastgesteld of we voor dit doel op koers liggen als de huidige stand van zaken niet eens bekend is?	Op het moment van de uitvraag van gegevens voor deze begroting was de uitstoot nog niet bekend. Zeeuwse bedrijven hebben in 2023 minder CO2 uitgestoten, in lijn met het landelijk gemiddelde. Bij de monitoring op het Milieuprogramma is een bijlage verstrekt die laat zien dat over de periode 2000 t/m 2022 de uitstoot met 10% is gedaald. Dit benadrukt het belang van het slagen van de maatwerkafspraken (met de bedrijven met de grootste CO2-emissies) om het uiteindelijke doel te behalen.
2025-32	BBB	Bladzijde 34 Grote Projecten Zanddijk	Wat is de prognose voor project Zanddijk? Deze staat nu bovenaan in rood in de risicoparagraaf. Is er een kostenraming als het plan opnieuw ter inzage wordt gelegd en procedures opnieuw worden opgestart?	Met het opstarten van de procedure zal ook de impact op de planning en kosten worden bepaald. PS zal hierover ter zijner tijd worden geïnformeerd.
2025-33	VVD	Bladzijde 34/35 Zeeuws gebiedsprogramma	Wat is het verschil tussen het bedrag wat nu beschikbaar is voor uitvoering van het gebiedsprogramma en welk bedrag is er destijds aan het rijk gevraagd? Kan er een nadere beschrijving gegeven worden van de uitvoeringsorganisatie landelijk gebied?	Voor de uitvoering van de koplopers maatregelen is een bedrag beschikbaar van € 7,3 miljoen. Voor het uitvoeren van het totaal aan maatregelen uit het gebiedsprogramma hebben wij € 1,66 miljard aangevraagd.

Beantwoording vragen Begroting 2025

				Zie website (link toevoegen) voor beschrijving uitvoeringsprogramma landelijk gebied.
2025-34	VVD	Bladzijde 37 Bestrijding van schade veroorzaakt door beschermde soorten	Wanneer kunnen we het nieuwe stelsel voor jacht etc. verwachten? Wanneer wordt het nieuwe faunabeheerplan damhert en ganzen opgeleverd?	Op de website van de faunabeheereenheid is te vinden tot wanneer faunabeheerplannen gelden: Faunabeheereenheid Zeeland > FBE INFORMATIE > Faunabeheerplannen Naar verwachting wordt in de loop van volgend jaar het Faunabeheerplan voor damherten worden opgeleverd (aangezien het huidige plan van 2020 tot 2025 geldig is). Wanneer het nieuwe faunabeheerplan gans wordt opgeleverd is nog niet geheel duidelijk. Ons huidige faunabeheerplan loopt in ieder geval van 2021 tot 2026.
2025-35	D66	Bladzijde 37 Agrarisch Natuur- en Landbouwbeleid	We lezen dat er meer agrarisch natuurbeheer rondom primaire watergangen worden gerealiseerd en dat er meer rondom de MvW en KvS gerealiseerd moet worden. Hoeveel geld wordt daarvoor vrijgemaakt en hoe verloopt de uitvoering van deze doelstelling (kan dat met huidige capaciteit/deelnemers)?	Zoals bekend gemaakt in het eind september genomen GS-besluit inzake openstelling van de ANLB-regeling voor uitbreiding van het agrarisch natuurbeheer in de categorie water, is €452.500 per jaar beschikbaar gesteld voor maatregelen ten behoeve van de KRW-doelen. De middelen hiervoor komen uit het GLB-NSP met cofinanciering van waterschap Scheldestromen. De openstelling was onderdeel van de openstellingen onder de Subsidieverordening voor Natuur- en Landschapsbeheer (SVNL). Voor het realiseren van extra agrarisch natuurbeheer rondom de N2000-gebieden De Manteling en de Kop van Schouwen is € 1,2 miljoen beschikbaar gesteld uit het Programma Natuur (fase 1). Hiermee kan ca. 50 ha extra agrarisch natuurbeheer worden gerealiseerd gedurende een periode van 6 jaar. Voor beide openstellingen zijn inmiddels subsidieaanvragen ingediend door het collectief Poldernatuur Zeeland waarover binnenkort een GS-besluit zal worden genomen.
2025-36	D66	Bladzijde 38 Aanpak invasieve exoten	We lezen dat er onderzoek wordt gedaan naar bestrijding van de watercrassula. In het beheerplan van KvS wordt duidelijk dat er al veel gebeurt qua onderzoek en nog op de planning staat. Wat is de actuele status van deze onderzoeken? Wat is het risico dat we door deze onderzoeken ongewild de watercrassula verspreiden? Als we kijken naar de doelstelling om minimaal twee initiatieven in de biologische sector te ondersteunen, zien	In KvS wordt een deel van het LIFE Resiliat project uitgevoerd. De aanpak van het onderzoek is gebaseerd op het versterken van het ecosysteem. Het tweede project in de Sophiapolder is gebaseerd op het beheersbaar houden van soort. Deze beheersmaatregel wordt onderzocht om andere gebieden schoon te kunnen houden en verspreiding te voorkomen. Hierbij wordt het effect van zout op watercrassula getest. Beide onderzoeken zijn meerjarenplannen, omdat er zo o.a. de

Beantwoording vragen Begroting 2025

			we staan dat dat voor een deel uit de koplopersmaatregelen NPLG willen financieren. Dat valt weg en de subsidie NSP is geen sturend middel (het is namelijk afhankelijk van potentiële aanvragers van subsidie), dus dat betekent dat we eigenlijk geen actief stimulators geven op biologische initiatieven. Hoe ziet GS dat? De doelstelling lijkt nu erg moeilijk te bereiken zijn.	effecten van verschillende weersomstandigheden worden meegenomen. Verder is het versterken van een ecosysteem een meerjarig traject, want de inheemse planten moeten de kans krijgen om sterker te worden. Er valt nu nog weinig te zeggen over de resultaten. Beide onderzoeken worden op een professionele manier begeleid door een organisatie, die experts inzetten op het gebied van watercrassula. Verspreiding via deze onderzoeken zal dus niet voorkomen.
2025-37	BBB	Bladzijde 39 Hoofdstuk 3 Balans in landelijk gebied	Is de lijst met hier genoemde koploperprojecten de enige die worden uitgevoerd? Als dit niet het geval is, welke projecten nog meer en hoe/wanneer/waar kunnen we dit als PS monitoren?	Ja, voor wat betreft het Zeeuws Gebiedsprogramma zijn dit de projecten die worden voorbereid en uitgevoerd.
2025-38	BBB	Bladzijde 39 Hoofdstuk 3 Balans in landelijk gebied	Wat valt er allemaal onder Groenbeheer openbare ruimte? Kunnen jullie dat zo volledig mogelijk specificeren?	Groenbeheer openbare ruimte Beheer (ecologisch) inclusief monitoring van het effect en inschakelen ondersteunend bureau voor het opstellen van de visie aansluiten bij de pilot groenbeheer van het Waterschap: € 514.400,- Maatregelen: inventarisatie van kansrijke bermen, waterlopen en dijken in Zeeland. Opzet Provinciale visie met andere overheden. Provincie neemt initiatief en de beheerder (gemeente, waterschap, provincie) zal de uitvoering verzorgen. Daarna zullen de kansrijke bermen, waterlopen en dijken ecologisch beheerd gaan worden. Dat gebeurt door gefaseerd extra maaien en afvoeren maaisel zodat de grond verarmt en de biodiversiteit toeneemt. Voor de periode 2024-2026 is uitgegaan van 360ha. Instrumenten: Subsidie Output: Met het groenbeheer van de openbare ruimte wordt de biodiversiteit verbeterd, zodat het netwerk van de GBDA wordt versterkt en het areaal vergroot. Met name gronden die in de directe omgeving van natuurgebieden liggen en dermate breed zijn worden als potentieel geschikte locaties beschouwd.
2025-39	BBB	Bladzijde 39 Hoofdstuk 3 Balans in landelijk gebied	Wat wordt de taak van veldcoördinatoren en wie gaat de inzet van deze coördinatoren vervolgens bekostigen?	De veld coördinatoren worden in eerste instantie ingezet in Walcheren en Schouwen-Duiveland ter bevordering van

				ontwikkeling en/of kwalitatieve verbetering van GBDA. Dit zijn mensen die aanspreekbaar zijn, enthousiasmeren, inspelen op kansen kennis en overzicht hebben van (subsidie)regelingen. De inzet wordt bekostigd via de Koplopersmaatregel aangevuld met middelen uit Programma Natuur.
2025-40	BBB	Bladzijde 40 Hoofdstuk 3 Balans in landelijk gebied	Natuurbeleving, -verbetering en -verbinding Er wordt gesproken over 'beter bekend' maken? Welke maatstaf wordt hierbij gehanteerd. Wanneer zijn we als provincie tevreden? Op welke wijze wordt dit gecommuniceerd en uitgewerkt met verschillende betrokken partijen? Welke zijn hierbij betrokken? Wat zijn mogelijke gevolgen voor de TBO's als zij niet aan vooraf gestelde doelstellingen om de natuur 'beleefbaar' te maken voldoen? Hoe wordt sporten en sportwedstrijden in de natuur meegenomen onder de noemer 'natuurbeleving'?	De Provincie Zeeland heeft als doelstelling de natuur en landschappen in Zeeland zo toegankelijk en beleefbaar mogelijk te maken, en te promoten. Hierbij richt de provincie zich op gebieden die, met oog op spreiding in tijd en ruimte, meer bezoekers kunnen ontvangen, met als doel meer bewustwording rond de natuur te creëren en vooral de eigen inwoners te wijzen op onontdekte parels. Dit gebeurt onder andere via promotiecampagnes en in samenwerking met natuurorganisaties in het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur, die zich inzetten voor natuurbeleving en -educatie. Hoewel een toename in bewustwording lastig te meten is, is het aantal bezoeken op de website natuurinzeeland.nl wél meetbaar en vertoont jaarlijks een stijging, met pieken tijdens de onlinecampagnes. In 2023 werd de website bijna 3 miljoen keer bezocht door zo'n 430.000 unieke bezoekers, en het unieke bereik via Facebook en Instagram bedroeg 1.513.000. Natuurterreinen die in aanmerking komen voor beheersubsidie moeten kosteloos toegankelijk of beleefbaar zijn. Voor deze opengestelde gebieden zijn extra vergoedingen beschikbaar, zoals de voorzieningenbijdrage voor het onderhoud van wandelpaden, bebording en banken, en de toezicht bijdrage voor toezicht. Natuurbeleving draait om bewustwording van de intrinsieke waarde van de natuur en is vooral gericht op educatie over natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten (zoals flora, fauna en de ontstaansgeschiedenis van een gebied). Het doel is dat zowel inwoners als bezoekers van Zeeland meer zorg gaan dragen voor de leefomgeving. Sporten in de natuur gebruikt het landschap als 'decor' voor ontspanning, wat bijdraagt aan een goede gezondheid. Hoewel

				dit belangrijk is voor mensen, levert het niet direct een meerwaarde op voor de natuur en het landschap. Het bevorderen van sport en sportevenementen is dan ook geen specifiek doel van natuurbeleving.
2025-41	PvdA-GL	Bladzijde 40 Realiseren toegankelijkheid en/of beleefbaarheid van natuurgebieden.	Via financiële prikkels worden terreinbeheerders gestimuleerd om natuurgebieden open te stellen. Echter de Ecologische Autoriteit heeft onder andere in de Oosterschelde geconstateerd dat er te veel recreatiedruk is. Ook de vogelbescherming constateerde vorig jaar dat mensen (en honden) veel verstoring opleveren van vogels (https://www.vogelbescherming.nl/docs/1a3fd68e-090b-4bee-a605-d75278d5f784.pdf). Is het dan wel een goed idee om toegankelijkheid van natuurgebieden tot een speerpunt te maken? Graag een toelichting.	De Provincie Zeeland hecht veel waarde aan de toegankelijkheid en beleefbaarheid van natuurgebieden. Bekendheid met deze gebieden en hun natuurschoon draagt bij aan hun bescherming en behoud. Zoals het gezegde luidt: "onbekend maakt onbemind." Tegelijkertijd kan recreatief bezoek niet overal samengaan met de instandhouding van natuurwaarden. Daarom moet zorgvuldig worden omgegaan met dit bezoek, wat soms betekent dat bepaalde gebieden beperkt toegankelijk zijn of geheel worden afgesloten, zoals in delen van de Oosterschelde, waar sprake is van te hoge recreatiedruk. Dit vraagstuk krijgt aandacht in de herziening van de beheerplannen voor de Deltawateren, waarbij naar passende maatregelen wordt gezocht. De provincie streeft naar een balans tussen toegankelijkheid en natuurbescherming door zich te richten op gebieden die meer bezoekers aankunnen, met oog voor spreiding in tijd en ruimte. Natuurterreinen die in aanmerking komen voor beheersubsidie moeten kosteloos toegankelijk of beleefbaar zijn. Voor deze opengestelde gebieden zijn er extra vergoedingen, zoals de voorzieningenbijdrage voor het onderhoud van wandelpaden, bebording en banken, en de toezichtsbijdrage voor toezicht. De openstellingsbijdragen zijn in beginsel niet van toepassing op afgesloten natuurgebieden. In de praktijk kunnen afgesloten gebieden echter toch een grote belevingswaarde hebben. In Zeeland worden bijvoorbeeld vaak voorzieningen aan de rand van afgesloten gebieden onderhouden voor informatie en observatie, waarmee aan de openstellingsverplichting wordt voldaan zonder het gebied daadwerkelijk te betreden.
2025-42	VVD	Bladzijde 41 Agenda Natuurinclusief 2.0	Waar zou de mogelijkheid om aansluiting te zoeken bij landelijke initiatieven eventueel beperkt zijn (vanwege de bijzin 'waar mogelijk'? Wat is de beperking om niet volledig aan te haken bij de landelijke agenda?	De formulering is ongelukkig. Ambtelijk wordt gewerkt aan een Zeeuwse aanpak waarmee invulling gegeven wordt aan de ambities van de landelijke Agenda. Er wordt dus geen

Beantwoording vragen Begroting 2025

				aansluiting gezocht, maar invulling gegeven. Uitgangspunt is de appreciatie van de Agenda 2.0 van het IPO.
2025-43	PvdA-GL	Bladzijde 42 Functionele agrobiodiversiteit	Aan specifieke vormen van natuurinclusieve landbouw, zoals voedselbossen, werd voorheen bepaald dat hier minimaal 1 à 2 subsidie-toekenningen per jaar naar toe dienden te gaan. Waarom is dit losgelaten? Juist deze vormen dragen bij aan het oplossen van tal van problemen waar o.a. de landbouw mee te maken heeft (CO2, stikstof, biodiversiteit, bodem- en waterhuishouding bijvoorbeeld)	We zijn op dit moment bezig met het een herziening van het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. Hierbij willen we meer concrete, inhoudelijke doelen formuleren op de diverse onderdelen, zo ook voor biodiversiteit. Dit is conform de aanbevelingen van de Rekenkamer Zeeland. Aantallen projecten zeggen op zichzelf niet zoveel daar dan ook niet duidelijk is wat de omvang en de strekking van deze projecten is.
2025-44	PvdA-GL	Bladzijde 42 Eiwittransitie	In 2022 ondertekende de provincie Zeeland de Green Deal Eiwitrijke Gewassen (https://www.greendeals.nl/sites/default/files/2022-07/Green%20Deal%20Eiwitrijke%20Gewassen%20%28C-237%29.pdf). Deze Green Deal loopt tot 14 juli 2025. Kan GS een overzicht geven van wat er tot op heden is gerealiseerd van de doelstellingen uit deze Green Deal, toespitst op artikel 3 (Inzet en Acties Regionale Overheid)	Als Provincie Zeeland hebben wij binnen de Bean Deal / Green Deal Eiwitrijke gewassen een bijdrage geleverd door onze provinciale subsidies en Europese subsidies beschikbaar te stellen voor de eiwittransitie. We doen dit o.a. samen met de ROM Impuls Zeeland. Voorbeelden hiervan zijn het ketenproject “De Zeeuwse quinoa-keten” en Plant Protein Forward. We delen kennis op interprovinciaal niveau via het IPO eiwittransitie. Bovendien hebben we bijgedragen aan de value case voor de eiwittransitie i.s.m. The Protein Community (wat levert de eiwittransitie op bedrijfseconomisch niveau op voor Zeeuwse bedrijven) en de Protein Transition Map. Ook stimuleren we netwerken die innovatie in de eiwittransitie aanjagen, waaronder FoodDelta Zeeland (Protein Delta Zeeland) en The Protein Community. In ons bedrijfsrestaurant hebben we actief deelgenomen aan de #BeanMeal week, waarbij aandacht was voor de eiwittransitie in het eigen bedrijfsrestaurant.
2025-45	D66	Bladzijde 44 Doelindicatoren	Over het hectaren van Natuur Netwerk Nederland: we zien in de toelichting dat een deel van de aan te kopen hectare volgens de begroting wordt gefinancierd uit het NPLG/gebiedsprogramma. Daarnaast zien we dat de provincie nu actief eigenaren gaat benaderen. Is er voldoende geld begroot om dit dan ook te financieren? Welke maatregelen heeft GS genomen om te versnellen in ontwikkeling NNN, de prognose is dat we het doel NNN niet gaan halen.	De financiering voor de realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland, wordt bekostigd vanuit het natuuropact en niet vanuit het NPLG of Gebiedsprogramma. In overeenstemming met de realisatiestrategie 2022-2027 zijn een aantal acties genomen om de realisatie verder te brengen en te versnellen, waaronder: Opening nieuwe regeling voor grondverwervingsregeling. Stimulering van natuurontwikkeling en –beheer door particulieren.

Beantwoording vragen Begroting 2025

				Oprichting programmabureau. Aanschrijven en actief benaderen van eigenaren van NNZ-percelen in de nieuwe natuur zoekgebieden. Gesprekken met Rijksvastgoedbedrijf over hun eigendom binnen NNZ, zij hebben een kwart van onze opgave in eigendom.
2025-46	BBB	Bladzijde 45 Wat mag het kosten?	Graag ontvangen we een overzicht van de uitgaande financiën. Welke organisaties en/of partijen gaan of zijn aan de slag met geldelijke middelen bestemd voor natuurbeheer, natuurontwikkeling en natuurbescherming zoals in deze tabel weergegeven?	In deze begroting geven wij aan wat wij willen gaan bereiken en wat wij verwachten dat het bereiken van deze doelstellingen gaat kosten en welke baten er te verwachten zijn. (tabel bladzijde 45). Hoe uiteindelijk de uitgaande financiën gaan worden kan vooraf niet worden aangegeven. Natuurbeheer, -ontwikkeling en -bescherming is een zaak van particulieren, agrariërs, medeoverheden, RUD, TBO's en de provincie zelf (niet limitatief).
2025-47	PvdA-GL	Bladzijde 46 Vestigingsklimaat, talent en kennis	Waarom wordt ervoor gekozen om het vestigingsklimaat om te leven en werken rechtstreeks te koppelen aan het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming. Als er eerder in het document wordt opgeroepen voor het verminderen van toeristische druk op bepaalde regio's?	Onze instrumenten om het imago van Zeeland te verbeteren zijn ook bruikbaar voor toeristische marketing, daarom wordt dit in samenhang opgepakt. De toeristische marketing richt zich ook juist op zaken als seizoen verlenging en het achterland.
2025-48	VVD	Bladzijde 46 en verder Programma Ondernemend Zeeland	Veel aandacht voor start-ups, scale-ups en MKB. Wat zijn de initiatieven van GS om de Grote ondernemingen en industrieën te behouden en aan te trekken?	Naast de veel contacten die we zelf hebben ondersteunen we grote ondernemingen en industrieën bijvoorbeeld met hun energie- en verduurzamingsopgaven via de Taskforce Zeeuwse Netoplossingen en Smart Delta Resources (SDR). We nemen deel aan de overleggen over de maatwerkafspraken met de drie grote Zeeuwse bedrijven DOW Chemicals, Zeeland Refinery en Yara Sluiskil. Doel van de maatwerkafspraken is meer en sneller CO2 reduceren dan op grond van wet- en regelgeving nodig. Via Dockwize organiseren we challenges om grote ondernemingen te helpen met hun uitdagingen op de transities op het gebied van water, energie en food. Daarnaast ondersteunen en faciliteren we de acquisitieactiviteiten van Impuls Zeeland en North Sea Port. Succesvol voorbeeld hiervan is de vestiging van het Schotse bedrijf Enough in Sas van Gent.
2025-49	PvdA-GL	Bladzijde 47 Transitie naar een duurzame en klimaat neutrale economie	Onder dit kopje staan zowel de kernenergieambities als de ambitie naar een circulaire economie. Kernenergie is per	Kernenergie is een klimaat neutrale energiebron en kan worden gekoppeld aan het verduurzamen van de industrie.

Beantwoording vragen Begroting 2025

			definitie lineair. Hoe valt dit dan te rijmen met een circulaire economie?	
2025-50	PvdA-GL	Bladzijde 53 Zeeland top of mind	Hoe wordt de zelfstandige marktorganisatie Zeeland gecontroleerd en wat zijn daarbij de voornaamste doelen van deze organisatie en wat zijn hiervan de partners?	De provincie zal aan de zelfstandige organisatie bijdragen door middel van een subsidie. Via de subsidievoorwaarden toetsen wij aan de resultaten. De doelen worden gebaseerd aan de doelen die onze provincie begroting ook heeft.
2025-51	PvdA-GL	Bladzijde 53 Onderwijs- en kennisinfrastructuur	De Zeeuwse kennisinstellingen en -netwerken zijn zeer internationaal gericht (zie bijv. ook de samenwerking met Belgische partners, alsmede het grote aandeel internationale studenten bij HZ en UCR). Ook de Zeeuwse arbeidsmarkt is in toenemende mate afhankelijk van buitenlandse werknemers in bijna alle lagen en sectoren. Hoe duidt GS de huidige anti-immigratiewind in den Haag en welke acties worden ondernomen om de Zeeuwse belangen veilig te stellen als het gaat om toegang van buitenlanders tot het Zeeuwse onderwijs en de Zeeuwse arbeidsmarkt?	In de troonrede is ten aanzien van buitenlandse studenten/Engelstalige opleidingen aangegeven: '...In het vervolgonderwijs na de middelbare school wil het kabinet van mbo tot universiteit meer oog hebben voor onderwijs en onderzoek gericht op wat Nederland nodig heeft. Daarin zijn scherpe keuzes nodig, zowel om inhoudelijke als financiële redenen. Een van die keuzes is om het aantal buitenlandse studenten te verminderen en het Nederlands weer de norm te maken in het hoger onderwijs...' Voor Zeeland is de impact van deze plannen van het kabinet substantieel en mogelijk desastreus indien deze ongewijzigd en zonder oog voor mogelijk onvoorziene consequenties doorgezet worden. Om die reden is een Zeeuwse lobby opgezet van de onderwijsinstellingen (met name UCR en HZ), ondernemers, overheden, Campus Zeeland en lobbyisten In de troonrede is ten aanzien van arbeidsmigranten aangegeven: Voor de toekomst moeten we fundamentelel nadenken over welke soorten werk we in Nederland wel en liever niet willen hebben, en hoe zich dat verhoudt tot arbeidsmigratie. In Zeeland werken momenteel ruim 15.000 arbeidsmigranten die voorzien in de grote vraag naar arbeidskrachten (in Terneuzen en Goes zijn Expact Centers ingericht waar internationals, arbeidsmigranten, kenniswerkers en int. studenten terecht kunnen met vragen rondom werken, wonen en leven in Zeeland). Deze mensen kan de Zeeuwse economie nu niet en zeer waarschijnlijk ook niet in de toekomst missen, bovendien helpen zij mee aan de leefbaarheid van Zeeland. Vooralsnog lobbyt Zeeland niet richting Den Haag om het belang van deze internationale werknemers onder de aandacht

Beantwoording vragen Begroting 2025

				te brengen. Dit belang wordt wel landelijk door VNO/NCW met enige regelmaat geagendeerd. Wij zullen de ontwikkelingen in deze, samen met geëigende partijen als VNO NCW Zeeland, Economic Board Zeeland en de Arbeidsmarktregio Zeeland nauwlettend blijven volgen.
2025-52	VVD	Bladzijde 55 Indicatoren	Volgens het CBS is bruto arbeidsparticipatie de beroepsbevolking als percentage van de bevolking van 15 tot 75 jaar. Zou dat hier ook niet zo moeten zijn? Of is dit werkzame beroepsbevolking in relatie tot de beroepsbevolking?	De definitie van bruto-arbeidsparticipatie is het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). De gegevens worden meestal gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar. Dat is bij het gegeven percentage in de begroting (74,2% in 2023) ook het geval. De daarbij in de begroting 2025 opgenomen toevoeging “ten opzichte van de totale beroepsbevolking 15-75 jaar” is niet juist.
2025-53	VVD	Bladzijde 61 Versterking samenwerking met andere (vaar)weggebruikers	In de laatste cursieve regel is het woorddeel ‘(vaar)’ weggevallen voor het woord ‘weggebruikers’. Dit terwijl het tekstdeel over ‘(vaar)weggebruikers’ gaat. Ook de vaarweggebruikers zijn economisch van belang voor watersportondernemers én Zeeland om te faciliteren en overlast te beperken.	Ook voor vaarweggebruikers wordt de overlast door samenwerking beperkt.
2025-54	PvdD	Bladzijde 55 (digitaal) Woonplaats Zeeland Milieu	Gaat de Provincie zelf investering in PFAS-onderzoek (bijvoorbeeld naar bronnen), zo ja hoeveel en waarvoor, of zijn we daarvoor volledig afhankelijk van de rijksoverheid?	Wij geven de RUD en DCMR opdracht om onderzoek te doen naar de aanwezigheid van PFAS in bepaalde indirecte lozingen. Dit is onderdeel van de werkplannen van deze omgevingsdiensten. Hierover informeren wij PS ook periodiek, bijvoorbeeld via de voortgangsrapportage van de coördinatoren. Wij doen geen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.
2025-55	PvdD	Bladzijde 55 (digitaal) Woonplaats Zeeland Milieu	Waarom is beperking van uitbreiding van de geluidsproductie het doel in plaats van verminderen van de geluidsproductie?	Dit doel is opgenomen in de Zeeuwse Omgevingsvisie en overgenomen en uitgewerkt in het Milieuprogramma 2023-2027. Als Provincie hebben we weinig invloed op geluid in de leefomgeving. We hebben daarom in 2022 al gekozen voor een realistisch doel. Er zijn allerlei tendensen in de maatschappij die voor meer geluid zorgen. Denk aan meer verkeer, meer woningen, meer bedrijven, meer warmtepompen etc.

Beantwoording vragen Begroting 2025

2025-56	PvdD	Bladzijde 55 (digitaal) Woonplaats Zeeland Wonen en Bedrijventerreinen	Is er nog wel behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen? Zo ja, waar en waarom?	In 2023 is in opdracht van Provincie Zeeland een prognose opgesteld, waarin gekeken is naar de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen. Uit deze prognose blijkt dat de uitbreidingsvraag naar bedrijventerreinen in provincie Zeeland tot en met 2032 naar verwachting 100 tot 200 hectare netto bedraagt. Het grootste deel van de vraag komt uit de regio's De Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen, maar ook in de regio's Walcheren, Tholen en Schouwen-Duiveland is er uitbreidingsvraag. De bedrijventerreinen bieden ruimte voor bedrijven en economische ontwikkelingen en dragen zo bij aan de welvaart in Zeeland.
2025-57	PvdD	Bladzijde 55 (digitaal) Woonplaats Zeeland Wonen en Bedrijventerreinen	Niet aangetroffen: huisvesting arbeidsmigranten. Zijn er plannen om daarin te investeren?	Nee, het initiatief voor huisvesting van arbeidsmigranten anders dan in reguliere woningen is de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Wel kan de provincie gemeenten ondersteunen door de financiering van extra personele inzet bij de planvoorbereiding voor projecten die hierop gericht zijn.
2025-58	BBB	Bladzijde 59	RMS: Kunt u concrete voorbeelden geven van regio's in Nederland die het voorbeeld van de Zeeuwse RMS zullen volgen in 2025? (1) Busconcessie: Heeft het initiatiefvoorstel in de Tweede Kamer Provinciale inbesteding vervoersconcessie invloed op de Zeeuwse aanbesteding? (2)	(1) In deze paragraaf van de begroting wordt in zijn algemeenheid aangegeven dat Zeeland voorop loopt in de transitie van het openbaar vervoer en dat andere regio's hierop volgen met eigen plannen en maatregelen. Ook in het regeerprogramma van de regering Schoof is een passage gewijd aan het treffen van effectieve maatregelen voor beter ov in landelijk gebied en de voorbeeldfunctie van Zeeland hierin. (2) Nee. Onze aanbesteding busconcessie is gestart op 1 juli 2024 en loopt nog door tot april 2025. Onze verwachting is dat deze procedure een inschrijver oplevert voor het busvervoer vanaf december 2026.
2025-59	PvdA-GL	Bladzijde 62 Onderwerp: verkeersveiligheid.	We lezen over verkeersveiligheid dat GS het aantal verkeersslachtoffers naar beneden wil brengen. Dit steunen we als fractie, net als de aangegeven acties. Maar gaat GS ook werk maken van de volgende acties: Een lagere maximumsnelheid verlaagt de kans op ongelukken. Gaat GS zich inzetten om de maximumsnelheid zoveel mogelijk terug te brengen op de provinciale wegen? (Van 80 naar 60 bijvoorbeeld), graag een toelichting.	Provinciale wegen hebben een gebiedsontsluitende- of stroomfunctie. Daarvoor worden deze wegen ook ingericht. Doel is een veilige inrichting van onze wegen. De aangegeven snelheden moeten passend en veilig zijn. Daar werken we hard aan. Trajectcontroles zijn niet altijd mogelijk. Wel worden steeds vaker controles uitgevoerd met de flexflitsers en blijven we aandacht vragen voor meer controles op snelheid door OM en politie.

Beantwoording vragen Begroting 2025

			Wederom bij de politie pleiten voor meer en vakere trajectcontroles? (Zo worden wegpiraten afgeremd). Graag een toelichting.	
2025-60	PvdA-GL	Bladzijde 66 Onderwerp: Inclusief sporten en bewegen	U stelt in de begroting van 2025 dat 3.000 kinderen en 1.000 volwassenen gebruik moeten maken van het Jeugdfonds en Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Welke obstakels bestaan er nog voor mensen om deze fondsen te benutten, en welke oplossingen voorziet u?	Het Zeeuwse Jeugd- en volwassenfonds Sport & Cultuur kent een relatief groot bereik als we dat landelijk afzetten. Het Zeeuwse netwerk is goed op de hoogte en de lijnen zijn relatief kort. Daar zijn we blij mee, maar nog altijd bereiken we niet iedereen en ligt er dus een uitdaging. Als we van obstakels of uitdagingen spreken dan zitten die enerzijds in de schaamte bij de doelgroep (of ouder/verzorgers) en anderzijds toch nog onbekendheid met beide fondsen. De start met het Volwassenenfonds heeft er wel voor gezorgd dat we andere intermediairs kunnen inzetten, waarmee we nog meer doelgroep jongeren en volwassenen kunnen bereiken. Het verloop van personeel binnen de Zeeuwse intermediaire organisaties zorgt er wel voor dat we steeds opnieuw het verhaal en de mogelijkheden van beide fondsen onder de aandacht moeten brengen. In 2025 zet het Jeugdfonds S&C in op een groei van +/- 10 % door nog meer in te zetten op de relatie met intermediairs, een gerichtere voorlichting door in samenspraak met gemeente en uitvoeringsorganisaties dicht bij de doelgroep activiteiten voor de doelgroep te organiseren en daarnaast een campagne te richten op het Zeeuwse onderwijs.
2025-61	PvdA-GL	Bladzijde 66 Onderwerp: Verduurzaming van sportinfrastructuur	De verduurzaming van 30 sportaccommodaties is een belangrijke pijler in 2025. Welke uitdagingen verwacht u bij de implementatie, en hoe wordt de voortgang van dit project gemonitord?	De uitdaging zit in het doorvoeren van de maatregelen die uit de scans naar voren komen. Het zogenaamde laaghangend fruit wordt makkelijk gerealiseerd, bij duurdere investeringen loopt men aan tegen langere procedures. Bijvoorbeeld als dit gevolgen heeft voor de hoogte van de contributie wat via de Algemene Leden Vergaderingen moet verlopen. Een tweede punt waar verenigingen dan tegen aanlopen is een beperkte landelijke BOSA-regeling, die vaak al op is voordat men de investering heeft kunnen doen. Dit houdt veel verenigingen tegen of zorgt voor vertraging. De voortgang wordt gemonitord door sowieso 2 jaar verbonden te blijven aan de gescreende verenigingen en na te vragen

Beantwoording vragen Begroting 2025

				welke maatregelen zijn doorgevoerd en dit op te slaan in een Duurzaamheidsatlas.
2025-62	PvdA-GL	Bladzijde 66 Onderwerp: Sport	In de begroting lezen we veel goede punten voor de Zeeuwse sport. A. Wat betekent het landelijke bezuinigen op sport voor de provinciale doelstellingen in 2025 (en verder). Graag een toelichting. B. Beleidskader is onder andere het Zeeuwse sportakkoord. Dat komt uit 2019 en is op veel vlakken actueel. Op andere vlakken zijn de cijfers veranderd (bijvoorbeeld door Corona). Wanneer en op welke wijze nemen GS en Sport Zeeland het initiatief om het Zeeuwse Sportakkoord te updaten? Graag een toelichting.	A. We hebben geen zicht op de effecten, omdat deze voornemens nog niet zijn uitgevoerd. B. Het Zeeuws Sportakkoord is recent geactualiseerd door SportZeeland met partners van het Zeeuwse Sportakkoord. Deze actualisatie is de basis voor de verlengde inzet op het Zeeuwse Sportakkoord met ingang van 2025. Er wordt nog gezocht naar een geschikt moment om dit te presenteren. De tweejaarlijkse Zeeuwse sportmonitor wat samen met NOC*NSF en Zeeuwse gemeenten in 2021 en 2023 is uitgevoerd biedt actuele cijfers van het sport & beweeggedrag van de Zeeuwen.
2025-63	ChristenUnie	Bladzijde 67 Hoofdstuk 6 Programma Iedereen telt! Onder het kopje 'Beleidskader'	Wat zijn de ontwikkelingen in de cultuursector t.a.v. het stroomlijnen van de vele regionale cultuurorganisaties naar één organisatie?	Met het vaststellen van het Koersdocument Cultuur en Erfgoed 2025-2032 is onder andere gesteld dat we de taken op het gebied van ondersteuning aan de cultuur- en erfgoed sector gaan herijken. De bedoeling is dat diverse taken op het gebied van ondersteuning in de toekomst door stichting Cultuurkwadraat uitgevoerd gaan worden, daar waar het niet sectorspecifiek is. Dit wordt verder geborgd in de Uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed 2025 – 2032. De besluitvorming hiervoor is in voorbereiding.
2025-64	BBB	Bladzijde 68	Kunt u voorbeelden geven van Zeeuwse bedrijven die vanuit "ontwerpend denken" tot een andere kijk op bedrijfsprocessen komen en hiermee tot voorbeeld van andere Zeeuwse bedrijven dienen?	Via Dockwize wordt al enige tijd gebruik gemaakt van uitvragen voor creatieve oplossingen voor problemen, via zogenaamde 'Challenges'. Vanuit het cultuurbeleid willen we hier bij aansluiten. Via de Regiodeal willen we hier een start mee maken voor een eerste verbinding. Een voorbeeld: Van de Bilt Vlas & Zaden. Zij doen mee aan Linnen Beyond Fashion, zie: https://www.buitenland-van-rhoon.nl/nieuws/open-call-linnen-beyond-fashion/ Dit is een samenwerking met een boer, en een modeontwerper (en Van de Bilt dus) Een ander voorbeeld kan zijn:

Beantwoording vragen Begroting 2025

				Agri Meets Design (zlto.nl)
2025-65	PVdA-GL	Bladzijde 69 De beschikbaar van (zorg)voorzieningen en kansengelijkheid	Naast initiatieven die de provincie steunt als het gaat om bereikbaarheid en beschikbaarheid van zorg welke acties is de provincie zelf van plan te ondernemen?	Voor de uitvoering van het onderdeel 'Gezond in Zeeland' binnen de Leefbaarheidsagenda 2024-2027 is initieel bedrag van € 200.000 beschikbaar voor initiatieven die binnen dit onderdeel vallen en aan de criteria voldoen. Daarnaast vragen wij vanuit 'Elke Regio Telt! en als partij in de Zeeuwse Zorg Coalitie met regelmaat in Den Haag aandacht voor de kwetsbaarheid van de zorg in een dunbevolkt gebied als Zeeland én lobbyen concreet voor een opleiding tandheelkunde aan de Erasmus universiteit in Rotterdam om op termijn in te kunnen spelen op het tekort van tandartsen in Zeeland.
2025-66	PVdA-GL	Bladzijde 69 De beschikbaar van (zorg)voorzieningen en kansengelijkheid	Naast initiatieven die de provincie steunt als gaat om bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen welke acties onderneemt de provincie zelf.	Voor de uitvoering van het onderdeel 'Meedoen in Zeeland' binnen de Leefbaarheidsagenda 2024-2027 is initieel bedrag van € 300.000 beschikbaar voor initiatieven die binnen dit onderdeel vallen en aan de criteria voldoen. Daarnaast gaan we in overleg met de Zeeuwse bibliotheek en andere partijen en bezien welke programma's of activiteiten/instrumenten een bijdrage gaan leveren aan het terugdringen van laaggeletterdheid, het verbeteren van digitale vaardigheden voor kwetsbare groepen en het tegengaan van eenzaamheid; Laten we onderzoek doen naar een domein overstijgende ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers en bewonersinitiatieven, in nauwe samenwerking met betrokkenen, gemeenten en lokale ondersteuners. Bestaande activiteiten op dit terrein proberen we hier pragmatisch te koppelen. We zoeken verbinding met bestaande programma's als bijvoorbeeld LEADER. Speerpunten zijn het binden van vitale ouderen, ondersteunen van vrijwilligersbesturen en het vinden en binden van jongeren. Scholing, advies en ontmoeting zijn onderdelen van de aanpak. En organiseren (thema)bijeenkomsten over de onderwerpen in de Leefbaarheidsagenda, samen met onze partners, om kennis en ervaring uit te wisselen en het netwerk (verder) op te bouwen.

Beantwoording vragen Begroting 2025

2025-67	PvdA-GL	Bladzijde 71 Samenwerkingsverbanden cultuur	Hier staat dat er bekeken wordt hoe er meer ondersteuning kan plaatsvinden voor de vele, onmisbare vrijwilligers. In een voorgaande Statenperiode is via een motie van de VVD en andere geregeld dat dit ondergebracht zou worden bij de SCEZ, nu Erfgoed Zeeland. Kan in een overzicht duidelijk gemaakt worden hoeveel dit gekost heeft per jaar en wat daarmee aan resultaten is bereikt? Betekent het huidige voornemen dat dit onvoldoende was/is? Gaat hier iets nieuws voor komen dan?	In het koersdocument cultuur en erfgoed is aangegeven dat de ondersteuning van vrijwilligers via de ondersteuningsorganisaties wordt voortgezet. Tegelijkertijd wordt geëvalueerd of de ondersteuning aan de behoefte voldoet. Dit geldt voor cultuur én erfgoed. Specifiek ingaand op erfgoed: Erfgoed Zeeland heeft meegewerkt aan de oprichting van de ZEC in 2022, dat als platform fungeert voor de erfgoedorganisaties (veelal met vrijwilligers). Daarnaast ontvangen een aantal vrijwilligersorganisaties met een link naar erfgoed secretariële ondersteuning vanuit EZ. Uit de Integrale Kostensubsidie die Erfgoed Zeeland ontvangen heeft kan niet opgemaakt worden hoeveel er exact gebudgetteerd is voor deze werkzaamheden. Dit komt omdat de werkzaamheden zijn gebudgetteerd als onderdeel van een groter aantal werkzaamheden. De ondersteuning is als positief ervaren. Echter moeten we ook concluderen dat meerdere ondersteuningsorganisaties zich met soortgelijke werkzaamheden bezighouden voor ook niet-erfgoedvrijwilligersorganisaties. Wij geloven erin om krachten slim te bundelen op de plek waar de kennis en kunde het grootst is. Daarnaast is t/m 2024 € 27.000 per jaar beschikbaar gesteld voor (samenwerkings)projecten voor bovenstaande vrijwilligersorganisaties. Met de vaststelling van de uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed zal duidelijk worden in hoeverre dit wordt voortgezet.
2025-68	D66	Bladzijde 71 Ondersteunen producties	We lezen over een makersregeling en innovatiefonds (via regio deal 4). Kunnen we hierover een toelichting krijgen/doorverwijzing krijgen naar waar we hier iets meer over kunnen lezen?	Een van de onderdelen van de regiodeal is het opzetten van een innovatiefonds. Dit is vertaald in een subsidieregeling “cultuurversterking en cultuurinnovatie in de regio NSPD”. De eerste openstelling van de regeling is tussen 1 november 2024 en 31 december 2024. In de jaren 2025 en 2026 wordt de regeling in totaal nog 4 keer opengesteld. Meer informatie is te vinden op de website van de Provincie Zeeland.

Beantwoording vragen Begroting 2025

				Cultuurversterking en cultuurinnovatie in de regio NSPD Provincie Zeeland Onlangs is ook een makersregeling geopend. De opzet en de uitvoering van de regeling is belegd bij het CBK Zeeland in samenwerking met Vleeshal. Zie hiervoor de website van het CBK: Zeeuwse Kunstenaarsregeling 2024 CBK Zeeland In oktober en november 2024 kunnen kunstenaars via deze regeling een aanvraag doen voor een ontwikkel- of projectsubsidie. De regeling is er voor kunstenaars uit alle verschillende disciplines.
2025-69	BBB	Bladzijde 73	Doelstelling aantal bezoekers voorstellingen professionele podiumkunsten. Is bij deze doelstelling ook oog voor regionale spreiding van bezoekers, dus ook voor deelname van inwoners uit kleine kernen aan culturele activiteiten?	In het Koersdocument cultuur en erfgoed is bij de ambities opgenomen dat cultuur en erfgoed toegankelijk en bereikbaar moet zijn voor alle Zeeuwen. Hetgeen waarnaar verwezen wordt betreft een doelindicator, geen doelstelling op zichzelf. We gebruiken de ontwikkeling van het aantal bezoekers (gegeven uit de cultuurmonitor) als een indicatie voor de doelstellingen van het thema 'makersklimaat en kennisontwikkeling'. Met welke acties wij als provincie zelf bij willen dragen aan deze doelstellingen kunt u teruglezen in de binnenkort vast te stellen uitvoeringsagenda cultuur & erfgoed.
2025-70	PvdA-GL	Bladzijde 74 Onderwerp: Culturele en erfgoededucatie voor jongeren	De begroting van 2025 benadrukt een doorgaande leerlijn cultuur- en erfgoededucatie voor Zeeuwse jongeren. Welke evaluatiemethoden worden toegepast om de impact hiervan te meten, en welke stappen neemt u om minder actieve jongeren meer te betrekken?	Het gaat om een doorgaande leerlijn van cultuur- en erfgoed educatie in het Zeeuwse onderwijs. Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit, dat wij samen met Rijk en gemeenten hiertoe subsidiëren werkt met een eigen evaluatie programma (EVI) waaraan alle deelnemende scholen deel moeten nemen. Andere inzet op jeugd en jongeren kunt u teruglezen in de binnenkort vast te stellen uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed.
2025-71	PvdA-GL	Bladzijde 74 Onderwerp: Talentontwikkeling	Aangezien er in 2025 meer nadruk ligt op talentontwikkeling in de cultuursector, welke middelen worden beschikbaar gesteld voor jonge talenten, en welke maatregelen neemt u om te voorkomen dat deze talenten de provincie verlaten door gebrek aan kansen?	De provinciale inzet op talentontwikkeling wordt uitgewerkt in de nog vast te stellen uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed. De middelen die hiervoor al in 2025 zijn opgenomen betreft enerzijds de al langer bestaande amateurkunstprojecten voor jongeren (zoals Kunstbende en jeugdtheaterschool), anderzijds

				niet structurele inzet via de regiodeal op totstandkoming broedplaatsen en projecten voor startende professionals.
2025-72	PvdA-GL	Bladzijde 74 Onderwerp: Verhoging van het publieksbereik	De begroting voor 2025 stelt een doel om 750.000 bezoekers te bereiken voor musea en culturele instellingen. Wat is het concrete plan om dit te realiseren, vooral gezien de oplopende kosten en personeelstekorten binnen de sector?	Het doel om 750.000 bezoekers te bereiken voor de musea in Zeeland is geen ambitie die per 2025 gehaald dient te worden, maar is een doel voor de langere termijn. Ten grondslag aan de realisatie hiervan ligt onder andere de subsidiëring van de themamusea van 2022-2025, waardoor verdere professionalisering van deze musea wordt gerealiseerd. Het museumbeleid wordt geëvalueerd en de uitkomsten hiervan worden meegenomen in de Uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed 2025 – 2026. De hele sector krijgt te maken met stijgende kosten en personeelstekorten. Daarnaast is een kritisch punt voor de sector is de afschaffing van het verlaagd btw-tarief voor culturele goederen en diensten met ingang van het jaar 2026, waardoor het btw-tarief van 9% naar 21% gaat. We zullen in gesprek bepalen wat voor effect dit in financiële zin heeft voor de gehele sector.
2025-73	PvdA-GL	Bladzijde 78 Versterken samenwerking Vlaanderen	Aantal organisaties wordt hier opgesomd. Sinds paar jaar neemt Zeeland - samen met ZH, Oost- en West-Vlaanderen, Kent, Essex, Noord-Frankrijk en Calais – ook deel aan het Strait Comité. Waarom wordt die hier niet genoemd? In 2024 is immers nog bepaald dat deze samenwerking versterkt en gecontinueerd dient te worden.	Als het gaat om het versterken van de samenwerking met Vlaanderen worden diverse acties ondernomen, denk hierbij aan deelname aan het Programma Interreg Vlaanderen – Nederland, de Euregio Scheldemond en de Scheldemond raad, het schakelpunt grensknelpunten en de Vlaams-Nederlandse Delta. Ook in het Straits Comité wordt gewerkt aan de samenwerking met Oost- en West-Vlaanderen, Departementen Nord en Pas de Calais, de County's Kent en Essex en Zuid-Holland. In de begroting is budget opgenomen voor het Straits Comité onder programma 4 Ondernemend Zeeland, Doelstelling 040112 Europa, Rijk en Regio (post 77112 Straits Comité). Voor de jaren 2024, 2025 en 2026 is € 35.000 begroot. Deze middelen zijn bedoeld voor het fonds voor kleine projecten waarmee het Straits Comité samenwerkingsprojecten tussen Zeeland, Vlaanderen, Noord-Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk stimuleert voor stakeholders. Tevens is een deel van het budget bedoeld voor

Beantwoording vragen Begroting 2025

				het organiseren van bijeenkomsten voor kennisuitwisseling in deze regio's en het organiseren van het bestuurlijk overleg.
2025-74	PvdA-GL	Bladzijde 84 Onderwerp: Zichtbaarheid van cultuur en erfgoed onder jongeren	In de begroting van 2025 wil u de zichtbaarheid van cultuur en erfgoed bij jongeren verhogen naar een score van 7,5. Wat zijn de belangrijkste strategieën om dit doel te bereiken, en hoe worden jongeren specifiek betrokken?	We gebruiken onderzoeksgegevens uit de cultuurmonitor als indicator om de ontwikkeling over een aantal jaren te kunnen volgen. In dit geval is het een indicator voor de doelstelling van de gestegen betrokkenheid en deelname van jeugd en jongeren aan cultuur. We gaan er van uit dat een stijging van de score op zichtbaarheid een indicator is voor de stijging van de bredere betrokkenheid en deelname van de doelgroep. Hoe we dat willen bewerkstelligen is deel van de nog vast te stellen uitvoeringsagenda cultuur & erfgoed.
2025-75	PvdA-GL	Bladzijde 87 Waterstofdossier	Zeeland heeft de ambitie om de grootste waterstof-hub van West-Europa te worden. Onderdeel van die ambitie is de bouw van electrolyzers. Is er al een meer concrete planning van waar en wanneer deze electrolyzers zouden worden gebouwd, hoe ze in het netsysteem passen en welke capaciteit ze zouden moeten hebben? Graag een toelichting.	Er zijn meerde (3-5) initiatieven voor de bouw van electrolyzers in het havengebied. Deze beginnen relatief klein en zullen na verloop van jaren opschalen tot meer vermogen. Deels zal geproduceerde groene waterstof lokaal ingezet worden, deels zal die ingevoerd worden in het te realiseren landelijk netwerk, de waterstofbackbone. Uiteindelijk zal de productie oplopen tot enkele Gwatts. De daadwerkelijke bouw loopt helaas wat achter op de planning. Dat heeft te maken met feit dat een aantal - o.a. economische - randvoorwaarden moeilijk te realiseren zijn. Daardoor hebben initiatiefnemers moeite om de businesscase rond te krijgen. Daar is aandacht voor. Maar hierdoor niet concreet aan te geven wanneer de schop ook echt de grond in gaat. De electrolyzers zullen onder andere stroom afnemen van de windmolens op de Noordzee die in Zeeland aanlanden.
2025-76	PvdA-GL	Bladzijde 88 Bescherminingsgebieden drinkwaterwinning.	In antwoord op artikel 44 vragen van onze fractie in augustus 2024 stelt GS "Een feitenanalyse m.b.t. kwaliteit van grondwater in deze [grondwaterbeschermings] gebieden in Zeeland is essentieel. We zijn hierover in contact met RUD en Evides om die analyse te maken en een aanpak te formuleren." Is dit onderzoek inmiddels lopende en kan er al iets over worden meegedeeld?	Dit onderzoek is nog niet gestart. In Q1 2025 verwachten we dit afgerond te hebben, en dat valt dan samen met ook de landelijke analyse, naar aanleiding van een Kamermotie van het lid Tjeerd de Groot (Kamerbrief van 8 mei van de Minister LNV). De verwachting is dat rond Q1-2025 hier antwoorden op zullen volgen. Dit is ook vastgelegd in de beantwoording van de artikel 44 vragen over dit onderwerp.
2025-77	VVD	Bladzijde 89	Wat moeten wij ons voorstellen bij de integrale voorkeursstrategie van de Zuidwestelijke Delta?	In de Integrale Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta staan de ambities en uitvoeringsstrategieën van de Zuidwestelijke Delta.

Beantwoording vragen Begroting 2025

		Vervolg lange termijnperspectief natuur Westerschelde		De Voorkeursstrategie is onderdeel van het Nationaal Deltaprogramma. De strategie richt zich naast waterveiligheid, zoetwatervoorziening en ruimtelijke adaptatie op een veerkrachtige ecologie.
2025-78	PvdA-GL	Bladzijde 90 Grevelingen.	De Provincie Zeeland onderzoekt de mogelijkheden voor en voorwaarden voor een zoet Grevelingenmeer. Hoeveel kost dit onderzoek en uit welke middelen wordt het betaald? Tijdens het werkbezoek naar de Grevelingen is ons bevestigd door vertegenwoordigers van zowel Rijkswaterstaat als de provincie Zuid-Holland dat een zoet Grevelingenmeer echt niet aan de orde is. Aangezien ingrepen in de Grevelingen zonder samenwerking met deze gebiedpartners onmogelijk is, lijkt een onderzoek naar het zoet maken ons geldverspilling. Is GS bereid af te zien van het besteden van geld aan een project dat toch nergens toe zal leiden, en dit te bestemmen voor maatregelen waar de landbouw werkelijk baat bij heeft?	De provincie onderzoekt de mogelijkheden voor de externe aanvoer van zoetwater. Daar valt ook de mogelijkheid voor een zoet Grevelingenmeer onder. De kosten van dit totaalpakket bedragen naar verwachting € 200.000. Deze middelen zijn beschikbaar binnen het budget uitvoering deltaplan zoetwater.
2025-79	BBB	Bladzijde 90	Uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie Hoe wordt in de Oosterscheldevisie de kwaliteitsverbetering door meer toevoer van voedingstoffen voor de visserij en schelpdierensector meegenomen?	In het uitvoeringsprogramma Oosterschelde visie is de actie: Onderzoek naar nutriënthuishouding/ draagkracht systeem naar de primaire productie en de opbouw van het voedselweb. RWS is gestart met metingen. Deze zullen de basis vormen voor de draagkrachtberekening van het Oosterscheldesysteem. Naar verwachting zal het enige jaren duren voor hiervoor betrouwbare gegevens beschikbaar zijn.
2025-80	BBB	Bladzijde 91 Onder in de tabel Hoofdstuk 8 Energie op klimaat!	Wat wordt er op dit moment concreet bedoeld met het zoetwaternetwerk Zeeland?	Het zoetwaternetwerk is een community van provincie en gemeente medewerkers en ook agrariër wat gericht is om versnellen uitvoering, leren van elkaar in de verschillende gemeentes, faciliteren/stimuleren van kennisdeling met betrekking tot zoetwatervoorzieningen.
2025-81	BBB	Bladzijde 92	Waar komen de baten uit klimaatadaptatie en voldoende zoetwater vandaan?	De baten betreffen onttrekkingen aan de Reserve Meerjarige Projecten.
2025-82	BBB	Bladzijde 93 en 94	De weeffout correctie over de OEM staat nog steeds de € 6,7 miljoen van overige provincies genoemd, aangezien de ZEH-dividenden verwerkt zijn in een begrotingswijziging,	Bij het opstellen van de begroting 2025 gingen wij er vanuit dat wij deze € 6,7 miljoen nog zouden ontvangen in 2025. Inmiddels is in IPO verband besloten dat wij geen aanspraak

Beantwoording vragen Begroting 2025

			wat valt er nu definitief te zeggen voor 2025 over de weeffout correctie?	meer maken op deze bijdrage. De verwachting is wel dat er vanaf 2025 een nieuw verdeelmodel vastgesteld is waarin een nieuwe OEM korting is verwerkt voor alle provincies.
2025-83	PvdA-GL	Bladzijde 95 Wat mag via algemene middelen bekostigd worden?	Het provinciefonds zou ruim 168 miljoen opleveren. Op blz. 93 wordt echter gesproken over € 161 miljoen. Wat is het juiste bedrag? Hoe is het verschil te verklaren?	Het juiste bedrag is € 161 miljoen, wat aansluit met de meicirculaire. Het verschil is te verklaren doordat er bij de kengetallen de werkelijke inkomst uit het provinciefonds opgenomen is die aansluit met de laatst verwerkte circulaire tijdens het opstellen van de begroting (meicirculaire). Bij het onderdeel wat mag het kosten wordt uitgegaan van de doelstelling provinciefonds waar meerdere activiteiten onder hangen zoals een aantal stelposten.
2025-84	PvdD	Bladzijde 96 (digitaal) Balans in Landelijk Gebied	Wat houdt het 'verder ontwikkelen van gewasbescherming' in?	Hiermee bedoelen we dat we willen stimuleren dat gewasbescherming, die vaak nog van chemische oorsprong is, verduurzaamd kan worden. We kijken daarbij nadrukkelijk naar de rol die functionele biodiversiteit hierin kan spelen zoals natuurlijke plaagbestrijding.
2025-85	PvdD	Bladzijde 96 (digitaal) Balans in Landelijk Gebied	Op 16 december 2022 is door GS toegezegd dat er kosten van Faunabeheer in de jaarrekening zouden worden opgenomen. Die toezegging (nummer 181) is afgedaan op 30 juni 2023. Waarom dan niet ook in de begroting?	De toezegging luidt: In de provinciale jaarrekening zullen wij iedere keer expliciet tekst opnemen over de Faunabeheereenheid Zeeland. Hieraan is voldaan. Ook in de begroting is de Faunabeheereenheid genoemd. In de najaarsnota zijn we ingaan op de kosten van faunaschade.
2025-86	PvdD	Bladzijde 102 (digitaal) Programma Balans in landelijk gebied	Hoeveel ha ingerichte natuur staat er op de planning om vervreemd te worden aan wie?	In 2025 starten we met de inrichting van 30 hectare NNZ. Na inrichting worden deze vervreemd (eigendom en beheer) via een openbare procedure. Dit proces gaan we voor meerdere gebieden de komende jaren opstarten.
2025-87	BBB	Bladzijde 103 tot en met 107	Als we de opcenten zouden willen verhogen naar het landelijk gemiddelde, hoeveel geld zou hiermee gemoeid gaan?	Op dit moment heffen we 84,4 opcenten en het landelijk gemiddelde bedraagt 88,8. Als we dat tarief zouden hanteren dan gaat de geraamde inkomst omhoog van € 44,1 miljoen naar € 46,4 miljoen. Dit is een stijging van € 2,3 miljoen per jaar. Invulling geven aan duurzaamheidsdoelstellingen leidt niet per definitie tot hogere kosten, soms is de aanschaf hoger maar zijn de onderhoudskosten lager. Omdat de eisen worden meegenomen in de offerte-uitvraag is niet exact aan te geven wat de meer- minderkosten zijn. Onze doelen zijn gebruikelijk

			Is er bekend of valt er wat te zeggen over de financiële effecten die de paragraaf duurzaamheid met zich meebrengt? Leidt het voldoen aan dergelijke doelstellingen tot een kostenstijging? M.a.w. bij onderhoud van GWW wordt 50% kilogrammen co2 vermeden, is dit onderhoud dan duurder dan wanneer deze co2 niet vermeden zou worden? Zo ja, hoeveel hoog zijn deze verschillen?	in de markt, tenzij er een pilot wordt uitgevoerd, daarvoor moeten extra middelen beschikbaar worden gesteld. Voor infrastructuurprojecten (Grond-, Weg- en Waterbouw, GWW) zijn er twee componenten die een belangrijke rol spelen in het kader van duurzaamheid: materialen en bouw materieel. Voor het materiaal richten we ons op de aanleg van asfalt, omdat asfalt de grootste impact op het milieu heeft binnen de afdeling infrastructuur. Het hergebruik van gerecycled asfalt of PR (partiële recycling) in een asfaltmengsel is een sterke motivatie binnen deze sector, omdat de meerkosten minimaal of zelfs verwaarloosbaar zijn. Voor bouw materieel kunnen we bij ieder project of opdracht elektrisch bouw materieel inzetten om de CO2-uitstoot te verminderen. Dit kan leiden tot een 100% CO2-reductie op de bouwlocatie wanneer we elektrisch materieel gebruiken in plaats van dieselmaterieel. De schatting is dat volledig schoon en emissieloos bouw materieel 50 tot 100% duurder is dan dieselmaterieel. Een deel van deze meerkosten kan worden gedekt door het SPUK SEB. Op dit moment sturen we op de eisen zoals vastgelegd in de roadmap van het Convenant Schoon en Emissieloos Bouw materieel (SEB), wat leidt tot gradueel schoon en emissieloos bouw materieel. De bouwmarkt investeert mee door onze uitvragen. In enkele projecten prikkelen we de inzet van schoon en emissieloos materieel. Een voorbeeld hiervan is de vervanging van de oeverbescherming bij het Arne-zijkanaal, waar een deel van het bouw materieel elektrisch is. Kortom: Veel duurzaamheidsdoelstellingen kunnen we bereiken met minimale kosten. Momenteel verhoogt de inzet van bouw materieel volgens de roadmap de kosten, maar we doen dit selectief voor bepaalde projecten. Het is moeilijk om per project te zeggen wat de extra kosten zijn voor het gebruik van elektrisch materieel. De schatting ligt tussen de 50 en 100% duurder dan diesel, maar het is belangrijk om te begrijpen dat dit alleen voor het materieel geldt en niet voor het hele project.
--	--	--	--	---

Beantwoording vragen Begroting 2025

			Vervanging van de onderhoudsschepen voor natte infrastructuur, de aanschaf van een elektrisch vaartuig, welke afwegingen zijn hiervoor gemaakt? Kunnen we inzicht krijgen in de verschillen met betrekking tot betrouwbaarheid, kosten en aanschafwaarde?	Daarnaast verwachten we weinig verschil in onderhoud tussen duurzame en conventionele asfaltmengsels. Voor de afweging is een nog op te stellen programma van eisen in ontwikkeling rekening houdend met onder andere flexibele inzet op het kanaal van Walcheren, inzetbaarheid rondom Zeelandbrug, aanschafkosten, duurzaamheid en onderhoudskosten.
2025-88	PvdA-GL	Bladzijde 106 Onderwerp: Ecologische voetafdruk van ICT	De begroting 2025 benadrukt de vermindering van de ecologische voetafdruk van ICT-activiteiten, terwijl de provincie blijft innoveren. Hoe gaat u de balans tussen duurzaamheid en het toenemende gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) handhaven?	We zien in toenemende mate digitale innovaties toegepast worden in de beantwoording van de Zeeuwse opgaven. De balans zal worden opgemaakt op het moment dat omvangrijke toepassing van AI ten behoeve van beleidsterreinen concreet aan de orde is. Immers, toepassing van AI (denk aan een samenspel van rekenmodellen, sensoren, simulatie) kan een positief effect hebben op bijvoorbeeld een optimale verkeersdoorstroming, slim energiegebruik, slim onderhoud van bruggen, sluizen en wegen et cetera.
2025-89	PvdA-GL	Bladzijde 106 Onderwerp: Data gedreven werken	Er wordt gewerkt aan de implementatie van data gedreven werken binnen de provincie. Wat zijn de belangrijkste uitdagingen die u verwacht bij de uitvoering van dit programma in 2025?	Bij de uitvoering van het programma Datagedreven Werken zien we een aantal afhankelijkheden die mede bepalend zijn voor de snelheid die we kunnen behalen. Denk daarbij aan de afhankelijkheid van interbestuurlijke samenwerking en besluitvorming, als ook de afhankelijkheid van (Rijks)opdrachtverstrekking en financiering van inhoudelijke beleidsopgaven. De ontwikkeling van het data-gebruik is vooralsnog volgend op de inhoudelijke beleidsopgaven en de informatiebehoefte en financiering die daaruit voortvloeien. Een derde afhankelijkheid ligt in de ontwikkeling van de gebiedsaanpak, en wat dat aan datagedreven ondersteuning vergt. Ook de gebiedsaanpak is nog in ontwikkeling. Voor wat betreft het duurzaamheidsaspect van datagedreven werken zetten we als provinciale organisatie voornamelijk in op het optimaliseren van ons data-landschap. De realisatie van de provinciale data-architectuur brengt efficiënte data-opslag teweeg en ondersteunt data-minimalisatie (enkelvoudige opslag, meervoudig gebruik).

Beantwoording vragen Begroting 2025

2025-90	PvdA-GL	Bladzijde 108 en 109 Risicobeheersing	Wanneer is de evaluatie van het risicomanagement – waar ook enkele Statenleden aan mee hebben gewerkt – afgerond? Op zich is in het staatje met het overzicht van de risico's telkens duidelijk waar het grootste risico ligt. Maar wat zijn de diepere achtergronden/berekeningen? Is bijvoorbeeld in dit staatje Zanddijk op 1 gekomen omdat juridische aspecten (bezwaren) en/of materiaalkosten fors toegenomen zijn ten opzichte van milieurisico's (nummer 2)? Zijn die milieurisico's misschien ook duurder geworden of juist lager? Graag in het nieuwe beleid nadere duiding	Het nieuwe beleid staat op de planning voor maart 2025 behandeling in PS. Voorafgaand zal in de auditcommissie van februari het nieuwe beleid besproken worden. Tevens is in de auditcommissie van 8 oktober jl. aangegeven een informatiesessie te houden in komende auditcommissie van december 2024. Hier zal nader ingegaan worden op uw vragen. In principe noemen wij geen bedragen in onze rapportage voor wat betreft individuele risico's. Met het noemen van bedragen geef je aan waar wij mogelijk rekening mee houden in financiële zin. De "tegenpartij" genoemd in de risicokaart zal deze informatie gebruiken in onderhandelingen als bedragen benoemd gaan worden. Bij een risico van bijvoorbeeld een schadeclaim is het raadzaam bedragen ook niet noemen, dan is de onderhandelingspositie weg. Het noemen van bedragen kan ook leiden tot verkeerde conclusies over de benodigde risicobuffer. Deze wordt namelijk niet bepaald door het eenvoudigweg bedragen bij elkaar op te tellen, maar door een monte-carlo simulatie waarbij het voornamelijk draait om kansberekening.
2025-91	PvdA-GL	Bladzijde 108 Onderwerp: Provinciefonds onzekerheid	De onzekerheid over het provinciefonds blijft groot in 2025. Welke stappen neemt u om alternatieve inkomstenbronnen te ontwikkelen en het risico van afhankelijkheid van het provinciefonds te verminderen?	Daarin is de provincie beperkt. Naast het provinciefonds kunnen wij opcenten heffen en leges opleggen. Andere mogelijkheden zijn er niet. Wel proberen wij met het ZEH-dividend een zo hoog mogelijk structurele rente-inkomst te genereren maar ook daarin is de provincie beperkt door verplicht schatkistbankieren.
2025-92	PvdA-GL	Bladzijde 108 Onderwerp: Inflatie en stijgende kosten	Met de oplopende inflatie in 2025, vooral voor infrastructurele projecten, hoe voorkomt u kostenoverschrijdingen, en welke alternatieve financieringsstrategieën worden overwogen	Kostenoverschrijdingen zijn uiteraard nooit volledig te voorkomen. Door in de voorbereiding op een aantal vaste momenten de raming te herzien, en zo min mogelijk tijd te laten zitten tussen voorbereiding, aanbesteding en uitvoering, worden de risico's op kostenoverschrijding zo klein mogelijk gehouden. Voor wat betreft financieringsstrategieën zijn we gebonden aan het Besluit Begroting en Verantwoording.
2025-93	PvdA-GL	Bladzijde 108 Onderwerp: Afhankelijkheid van incidentele dividendumkomsten	U stelt dat de provincie steeds afhankelijker wordt van dividenden van de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij. Welke plannen heeft u als deze dividenden lager uitvallen dan verwacht, en hoe kunt u dit risico in de toekomst beter mitigeren?	Omdat we dividend niet op voorhand inrekenen in de begroting loopt de provincie niet het risico dat het dividend lager uitvalt. Dividend wordt pas ingerekend in de begroting als er over de uitkering een besluit is genomen door de Algemene

Beantwoording vragen Begroting 2025

				vergadering van Aandeelhouders. Dit is ook het moment dat het dividend bestemd wordt.
2025-94	BBB	Bladzijde 109	De risico's project zanddijk, wettelijke milieutaken en garantstelling Hulst Perkpolder bepalen het grootste deel van het provinciale risicoprofiel, maar hoe groot is dan 'het grootste deel' van het risicoprofiel? Kunnen we dit specifieker inzichtelijk krijgen? Hoe groot is daadwerkelijk welk risico?	Zie reactie vraag 2025-90.
2025-95	D66	Bladzijde 110 Wettelijke milieutaken	Aangezien het risico niet is gewijzigd: Kunnen we ervan uitgaan dat de medewerker die op grensoverschrijdende milieuproblematiek (Helsinki en Epsoo) zaken werkt ook volgend jaar weer aan de slag gaat? Zo nee, waarom niet?	Voor 2024 en 2025 heeft GS Zeeland aanvullend € 100.000 beschikbaar gesteld voor uitvoering van deze taken. Op basis hiervan continueert RUD Zeeland haar eerdere inzet op het dossier Espoo/Helsinki. Het streven blijft om hier structurele financiering voor te vinden (middels het project robuuste RUD).
2025-96	BBB	Bladzijde 111	Met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's afgedekt kunnen worden met € 10,6 miljoen. Dus daar wordt tegelijkertijd vanuit gegaan dat er op dat moment maar 1 risico zich voordoet en die kan dan met 90% zekerheid gedekt worden met € 10,6 miljoen?	Om de financiële gevolgen van risico's af te dekken is het nodig om een risicobuffer aan te houden. Deze risicobuffer wordt de weerstandscapaciteit genoemd. Het simpelweg optellen van de maximale gevolgen van de individuele risico's zou een te negatief beeld geven van de benodigde weerstandscapaciteit. Het is immers vrijwel zeker dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daarnaast zal niet ieder risico zich daadwerkelijk in de maximale omvang voordoen. Om deze overschatting van de risico's te voorkomen wordt gebruik gemaakt van risicosimulatie volgens de Monte Carlo-methode. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kans op optreden en de gevolgen zoals die per risico zijn aangegeven. Op basis van de risicosimulatie kan worden berekend welk bedrag er nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de benodigde weerstandscapaciteit zal zijn en omgekeerd. Een zekerheidspercentage van bijvoorbeeld 75% geeft aan dat in 75.000 van de 100.000 schattingen die gemaakt zijn in de risico-simulatie de totale schadelast kleiner dan of gelijk was aan de benodigde weerstandscapaciteit. Andersom geldt dat er dus een kans is van 1 op 4 dat de weerstandscapaciteit ontoereikend zal zijn. De provincie

Beantwoording vragen Begroting 2025

				hanteert een zekerheidspercentage van 90%. Op dit moment kunnen alle risico's met 90% zekerheid afgedekt worden met € 10,6 miljoen. In 90.000 van de 100.000 gevallen is dit voldoende. Nemen we genoeg met een zekerheidspercentage van bijvoorbeeld 75% is een bedrag va € 7,5 miljoen voldoende maar in dat geval is in 75.000 van de 100.000 schattingen dit bedrag voldoende. <table><tr><th>Zekerheidspercentage</th><th>Bedrag</th></tr><tr><td>10%</td><td>€ 720.868</td></tr><tr><td>25%</td><td>€ 1.593.962</td></tr><tr><td>50%</td><td>€ 4.396.859</td></tr><tr><td>75%</td><td>€ 7.477.920</td></tr><tr><td>80%</td><td>€ 8.383.493</td></tr><tr><td>90%</td><td>€ 10.572.756</td></tr><tr><td>95%</td><td>€ 12.337.530</td></tr><tr><td>99%</td><td>€ 14.929.306</td></tr></table>	Zekerheidspercentage	Bedrag	10%	€ 720.868	25%	€ 1.593.962	50%	€ 4.396.859	75%	€ 7.477.920	80%	€ 8.383.493	90%	€ 10.572.756	95%	€ 12.337.530	99%	€ 14.929.306
Zekerheidspercentage	Bedrag																					
10%	€ 720.868																					
25%	€ 1.593.962																					
50%	€ 4.396.859																					
75%	€ 7.477.920																					
80%	€ 8.383.493																					
90%	€ 10.572.756																					
95%	€ 12.337.530																					
99%	€ 14.929.306																					
2025-97	VVD	Bladzijde 133 Control functie	Hoe voorkomt GS dat naar de toekomst er te veel 217a onderzoeken te lang blijven liggen?	Gedeputeerde staten doen jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Dit wordt geborgd door te werken met een leer- en verbeterplanning waarop wordt gestuurd.																		
2025-98	PvdA-GL	Bladzijde 134 Data gedreven werken	In de vorige Statenperiode is afgesproken dat er een data-alliantie tot stand zou worden gebracht. Hoe ver is de stand van zaken daarmee? Of moeten we de her en der benoemde data-gegevens als zodanig beschouwen? Graag een toelichting (eventueel later), want dit kan anders verwarrend gaan werken volgens ons.	We verwijzen graag naar de brief van GS van 2 juni 2024 “Voortgangsrapportage Data-Alliantie Zeeland” (zaaknummer 463587), deze is behandeld in uw commissie Bestuur van 6 september jongstleden. Daarin is ook duidelijk de scope van de Data Alliantie Zeeland en de bijbehorende aanpak van fase 2 geschetst; het tot stand brengen en faciliteren van data-samenwerkingen in Zeeland.																		
2025-99	PvdD	Bladzijde 134 (digitaal) Programma Balans in landelijk gebied Ondersteunen initiatieven biologische sector	Zeeland loopt achter als het gaat om biologische landbouw, waarom dan slechts ‘minstens twee’ (en niet minstens 10) initiatieven steunen?	We zijn op dit moment bezig met het een herziening van het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. Hierbij willen we meer concrete, inhoudelijke doelen formuleren op de diverse onderdelen, zo ook voor biologische landbouw. Dit is conform de aanbevelingen van de Rekenkamer Zeeland. Aantallen projecten zeggen op zichzelf niet zoveel daar dan ook niet																		

Beantwoording vragen Begroting 2025

				duidelijk is wat de omvang en de strekking van deze projecten is.
2025-100	PvdD	Bladzijde 142 (digitaal) Ondernemend Zeeland Kernenergie	Om kernenergie aan te mogen merken als duurzaam moet volgens de EU-taxonomie een eindberging voor radioactief afval in bedrijf zijn. Hoe staat het daarmee?	Onze inzet staat los van de EU-taxonomie. Onze inzet behelst een goede inpassing en de goede voorwaarden. Het Rijk beslist over het al dan niet bouwen van kerncentrales.
2025-101	PvdD	Bladzijde 159 (digitaal) Ondernemend Zeeland Stimuleren circulaire/biobased economie	Alles onder deze titel gaat over circulaire economie en niet over biobased. Wat zijn de plannen voor biobased?	Onder circulariteit verstaan wij ook biobased. Binnen de definitie van circulariteit kennen we twee "lijnen"/cirkels: De technische cirkel waarin grondstoffen worden hergebruikt en De groene cirkel waarin biomassa wordt ingezet als grondstof voor biobased producten die geen/nauwelijks afval opleveren. We blijven initiatieven op het gebied van biobased ondersteunen denk aan bijvoorbeeld vezelprojecten.
2025-102	BBB	Bladzijde 161	Is bij het aandeel van Zeeland aan de IPO-begroting in de Zeeuwse begroting 2025 rekening gehouden met het wegvallen van de weeffout Zeeland in de IPO- begroting?	Nee nog niet. In de definitieve begroting die voor de Algemene Vergadering van 5 november a.s. wordt vastgesteld, bedraagt het totaal van de IPO Begroting 2025 € 128.102.000. Het bedrag voor Zeeland hierin is ongewijzigd € 6.130.000.
2025-103	PvdD	Bladzijde 351 (digitaal) Paragraaf Duurzaamheid Duurzaam Inkopen	De tabel is erg beknopt. Hoe staat het met inkopen van bijvoorbeeld: biologische bloemen, vegan catering, biobased meubilair en kantoorartikelen (en nog vele, vele andere zaken)?	De tabel in de begroting geeft inzicht in nieuw te behalen effecten en is geen overzicht van zaken die we al doen.
2025-104	PvdD	Niet aangetroffen: Dierenwelzijn Het woord 'dieren' komt niet voor in de begroting	Ondanks toezeggingen hebben wij geen beleid aangetroffen op het gebied van dierenwelzijn. Waar staat het dan wel?	In de commissie is toegezegd aandacht te geven aan dierenwelzijn. Met ZLTO is contact gezocht om dit concreet te maken. In de volgende update van de KasZ zal PS hierover worden geïnformeerd.